



02

Presentació

Exposició a la planta baixa de l'edifici administratiu de Govern

Debats Cebrià Baraut a la Farga Rossell

Ajut de recerca de temàtica andorrana. Modalitat Cebrià Baraut Obiols 2017-2019



04

Notícies

En curs la digitalització de la segona fase del fons de la casa Rossell (CR)

Avanç en la digitalització de documents sonors i audiovisuals

Celebració del Dia mundial del patrimoni audiovisual

Exposició virtual: "De les aigües termals al duralex"

Seminari. Els fons documentals del món de l'esport, octubre

Organització d'un nou itinerari cultural: "Redescobrint els molins fariners"

Col·laboració: Projecte de recuperació de la memòria de la Vall del Madriu-Perafita-Claror

Col·laboració: Projecte de recuperació de la memòria de l'avinguda Meritxell

Participació en el projecte d'R+D de la URV «El estudio diacrónico de la literatura popular catalana: fondos inéditos y recursos en la red»

Subvencions per a la conservació del patrimoni



10

On és?

Novetats bibliogràfiques



11

Sabíeu què...?

Curiositat



12

Què estem preparant

Fons documental de Sud-Ràdio

Exposicions virtuals



13

A destacar

Publicació sobre les Festes d'interès cultural



14

Nous fons ingressats

Fons audiovisual Sovitel de Josep Matute



15

Col·laboracions

Darrer treball de recerca Cebrià Baraut. Entrevista a Pau Castell

Presentació

Exposició a la planta baixa de l'edifici administratiu de Govern

Commemoració del centenari
del naixement de

CEBRIÀ BARAUT
—1917-2017—
Erudit i historiador



El dia 4 de desembre es va inaugurar a la planta baixa de l'edifici Administratiu del Govern una mostra dedicada al pare Cebrià Baraut i Obiols amb motiu del centenari del seu naixement. El muntatge va ser

presentat per la ministra de Cultura, Joventut i Esports, Olga Gelabert, i es podrà veure fins el 8 de gener al vestíbul de l'edifici Administratiu del Govern.

En aquest espai es reproduïen una nota biogràfica del pare Baraut així com un breu text sobre la seva aportació a la historiografia d'Andorra. Acompanyen els textos dos exemplars de la Miscel·lània a Dom Cebrià Baraut i Obiols. El pare Cebrià Baraut va fer l'objecte del seu estudi l'organització política andorrana de la baixa edat mitjana, la història de les seves institucions i la història de l'Església, del Bisbat d'Urgell i dels monestirs urgellencs, així com l'edició de les seves fonts, especialment, les medievals. Va editar les fonts per a la història d'Andorra, una eina indispensable per al coneixement de la història que ha permès als historiadors accedir a les fonts primàries de la història. Inicia, el 1988, la publicació de documentació sobre Andorra: Cartulari de la vall d'Andorra (segles IX-XIII) i Cartulari de la vall d'Andorra (segles X-XIII), editats pel Govern d'Andorra. La necessitat de continuar l'obra engegada per Baraut, va portar, el 1993, a crear la



col·lecció Diplomataris de la Vall d'Andorra per a la publicació dels documents més significatius i representatius de l'àmplia tipologia produïda per diverses institucions, públiques i privades, del segle XIV al XX.

Amb aquest homenatge, l'Arxiu Nacional Obiols, historiador i monjo benedictí català que dedicà gran part de la seva trajectòria a l'estudi i edició de les fonts documentals d'Andorra.

Jornada de debat sobre l'estat de la recerca històrica a Andorra i la seva difusió. Farga Rossell, Centre d'Interpretació del Ferro, 26 d'octubre del 2017

El 26 d'octubre del 2017, l'Arxiu Nacional d'Andorra va organitzar, en el marc de les activitats programades amb motiu del centenari del naixement del pare Cebrià Baraut i Obiols, una jornada de debat amb dos taules rodones per debatre l'estat i la difusió de la recerca històrica a Andorra.

Les entitats i persones que hi van participar van ser les següents: Helena Solé, del Departament d'Ensenyament Superior, Recerca i Ajuts a l'Estudi del Ministeri d'Educació i Ensenyament

Superior; Olivier Codina, del Departament de Patrimoni Cultural del Ministeri de Cultura, Joventut i Esports; Albert Villaró, del Centre d'Estudis Històrics i Polítics (Institut d'Estudis Andorrans); Cristina Yáñez, de la Universitat d'Andorra; Carles Gascón, del Centre d'Estudis de l'Alt Urgell; Gerard Remolins, de l'Associació Professional d'Arqueòlegs i Historiadors d'Andorra; Maria Jesús Lluelles, investigadora; Maria Martí, de la Fundació Julià Reig, i Pere Caveró, de la Societat Andorrana de Ciències.

A la taula de recerca històrica, el debat va girar entorn del a situació en què es troba la recerca històrica d'Andorra en l'última dècada. Per tal d'ubicar la investigació dintre del marc socioeconòmic actual, els participants van fer una descripció, més o menys detallada, de la pròpia experiència, tant personal com professional. Els components de la taula rodona van coincidir gairebé unànimement que els recursos econòmics i la visualització de la història com a disciplina han anat augmentant al llarg dels últims anys



com a conseqüència de la creació de nous organismes de gestió, com ara l'Àrea de Recerca del Departament de Patrimoni Cultural, les línies de subvenció total o parcial per a la investigació del Departament d'Ensenyament Superior, Recerca i Ajuts a l'Estudi, i també el Centre d'Estudis Històrics i Polítics, creat recentment i adscrit a l'Institut d'Estudis Andorrans. Tanmateix, es va posar èmfasi en la manca d'articulació entre els agents. Un cop més, els participants van coincidir en la necessitat de crear una estructura, o bé utilitzar-ne una d'existent, per planificar la recerca, gestionar i coordinar els recursos, els organismes i les persones interessades en la recerca històrica, avaluar els resultats i evitar la duplicitat de les recerques. Aquesta estructura s'hauria d'establir com a espai vertebrador de la comunicació entre els agents administratius públics o privats i els historiadors. Així mateix, es demana que aquesta estructura faciliti i afavoreixi la divulgació, generi coneixement, il·lusió i interès per la història del nostre país i doni, també, aixopluc a la recerca amateur.

Es va valorar la necessitat de comptar amb una norma legal sobre la recerca en general que pogués, entre d'altres, formalitzar la col·laboració publicoprivada.

Al llarg de la xerrada es va posar de manifest que el ministeri titular de l'educació és un actor imprescindible en el coneixement de la història i la seva divulgació i, en aquest aspecte, la Universitat d'Andorra és una institució fonamental per a la divulgació pedagògica de la recerca històrica.

Durant la taula rodona es va comentar la preocupació d'alguns dels investigadors davant l'accés restringit a la informació, tant de fons documentals públics com privats. Es va evidenciar que cal una norma d'accés a la documentació i a la informació. Es va proposar la creació d'una base de dades bibliogràfica on s'emmagatzemin les publicacions científiques sobre la història d'Andorra i es va demanar que l'accés al material fos accessible i es trobés a l'abast de tots els investigadors. En definitiva, es necessita una estructura transversal que uneixi i compngui una xarxa per donar a conèixer els antecedents en l'àmbit de la recerca històrica a Andorra.

Durant la segona part de la Jornada, aquest cop enfocada a l'estat de la difusió de la recerca històrica a Andorra, els participants de la taula rodona van destacar la importància de tenir iniciatives i unir esforços per una divulgació més gran de la recerca històrica de caràcter andorrà al conjunt de la societat. En aquest sentit, es

va evidenciar la necessitat d'explotar i descobrir noves vies per donar a conèixer i donar valor a la disciplina i als resultats, i que donin resposta i s'adaptin a les transformacions que comporta la revolució tecnològica de l'era de la informació. Tanmateix, els participants van diferenciar entre la difusió científica—mitjançant publicacions i trobades d'investigadors— i la difusió divulgativa—orientada al públic general. No obstant això, va sorgir un altre tema que enllaça ambdós taules rodones: el pressupostari i la necessitat d'optimitzar els recursos públics i privats. Els historiadors van demanar de disposar d'un nou marc legislatiu que els permeti professionalitzar, garantir i normalitzar la seva tasca.

Es va proposar la publicació d'un Llibre blanc de la recerca: una eina amb la llista dels recursos i les ajudes disponibles, i els procediments per beneficiar-se'n. Alguns dels participants van posar sobre la taula la necessitat de centrar i focalitzar els ajuts i recursos econòmics cap a l'àmbit dels estudis històrics, incentivar les ajudes per a l'edició d'aquest tipus de treballs i el suport del sector privat, així com potenciar la participació d'aquest sector i garantir-hi unes sinergies actives.

Es va fer palesa la necessitat d'una publicació de caràcter científic que pugui ser indexada i que permeti donar sortida als articles, les ressenyes i els projectes més enllà dels que es materialitzin en una tesi doctoral.

Les diverses intervencions de la taula van valorar amb optimisme, una vegada més, la creació d'una estructura que unifiqui i faci conèixer els ajuts econòmics, les eines de recerca, les fonts bibliogràfiques i els fons documentals a tots els agents interessats en la recerca històrica a Andorra, a més de fer-los visibles per a la societat en general.

Ajut de recerca de temàtica andorrana. Modalitat Cebrià Baraut Obiols (2017-2019)

Enguany, i d'acord amb les bases de la convocatòria dels ajuts a projectes de recerca i de transferència de temàtica andorrana, any 2017 (7 de juny del 2017), el projecte que ha obtingut l'ajut de recerca és "NOTAND. El notariat públic a Andorra, des dels orígens a la consolidació (segles XIII-XV)" de Giacomo Floris, doctor en història per la Universitat de Barcelona.

Aquest projecte parteix de la necessitat d'elaborar una història de la institució notarial a Andorra des dels seus orígens fins al segle XV, per entendre'n la implantació i el primer desenvolupament.

A partir de l'anàlisi de l'activitat notarial, el treball vol atendre, també, la vida a Andorra a l'edat mitjana. És per això que la historiografia considera els protocols notarians com un element fonamental d'informació per als estudis històrics i es veu la necessitat de fer un repàs a aquesta documentació, conservada a l'Arxiu Nacional d'Andorra. El marc cronològic que es proposa abasta del segle XIII al XV, perquè la primera centúria proposada és el moment en què a tot Europa es desenvolupa el notariat públic; i tanca la cronologia el segle XV perquè d'aquest segle es conserven protocols notarians a l'Arxiu Nacional.

El treball contribuirà a elaborar una història de conjunt del notariat a Andorra només durant el període medieval, des del punt de vista institucional i socioeconòmic, i la valorarà respecte a la història del notariat europeu baixmedieval perquè s'emmarca en una recerca més àmplia (NOTCAT -https://twitter.com/notcat_ub?lang=ca-SCRIBA i *Notarium itinera* -<http://notariumitinera.eu/>).

Notícies

En curs la digitalització de la segona fase del fons de la casa Rossell (CR)

Els treballs de digitalització i indexació del fons de la casa Rossell estan en marxa des del mes de setembre i es preveu que finalitzin durant el primer trimestre del 2018.

Aquesta és la segona fase del projecte dins del Pla anual de digitalització i conservació de l'Arxiu Nacional d'Andorra. En total es digitalitzaran 34.000 documents i s'obtidran més de 73.600 imatges.

La digitalització d'aquest fons familiar i patrimonial, datat entre els anys 1175 i 1996, inclou els documents corresponents a l'administració del patrimoni, com per exemple els llibres de comptes i balanços; les activitats manufactureres i industrials, com les fargues; l'administració local i general, com els documents d'administració dels comuns i el quarts d'Andorra la Vella, i la documentació judicial, com els plets i les sentències, entre d'altres.

Un cop conclosa la digitalització, es farà el tractament necessari per tal d'integrar les imatges digitals amb les descripcions del catàleg de documents textuals. Això permetrà que el fons es pugui consultar a Internet, a través de la web de l'Arxiu en línia.

Avanç en la digitalització de documents sonors i audiovisuals

La tercera fase de digitalització dels discs antics de Ràdio Andorra s'està fent als laboratoris Tasso de Barcelona. Entre els més de 500 discs n'hi ha d'instantanis de gravació que serà tot un descobriment poder escoltar, ja que no tenen cap informació visible que deixi intuir el contingut.

De cada enregistrament es generen tres fitxers. Un és el resultat de fer una

transferència plana del disc, és a dir una còpia sense filtres, ni amplificacions ni equalitzacions; el segon és el resultat d'una de preamplificada en format WAV i el tercer és una còpia en format de difusió MP3, extreta d'aquesta segona.

Esperem en breu poder presentar el catàleg discogràfic i els més de 1.700 discs digitalitzats.

L'Arxiu també continua avançant en el pla de digitalització per a la preservació de les imatges en suport cinema. El 2017 s'ha iniciat la segona fase de digitalització de documents de caràcter públic que requereixen un tractament acurat per garantir la preservació i l'accés en format digital. Pel·lícules en 16 mm del fons del Govern d'Andorra, del Fons de Fèlix Peig, declarat bé d'interès cultural, de la CASS, de Sud Ràdio i de l'Esquí Club Soldeu.

Celebració del Dia mundial del patrimoni audiovisual

El 27 d'octubre, amb la col·laboració del Cineclub de les Valls, es va celebrar el Dia mundial del patrimoni audiovisual amb la projecció de dues pel·lícules d'Andorra.

Més de seixanta persones van participar en l'estrena de la pel·lícula *Andorre* de Géo Kelber, rodada al país la primavera de l'any 1936 i recuperada pel col·leccionista Miquel Sánchez, i a la projecció de *Territoris de la memòria. La vida quotidiana a Andorra 1930-1980*, feta a partir de retalls de pel·lícules familiars recuperades durant una campanya impulsada per l'Arxiu Nacional amb la

UNESCO i la col·laboració de FEDA, TVA i Premandsa.

El material audiovisual és altament sensible i l'Arxiu Nacional recupera, conserva i difon aquest patrimoni al mateix temps que també assessora i acompanya persones i entitats que disposin de documents audiovisuals per preservar-los i conservar-los amb garanties. La recomanació principal consisteix a inspeccionar els materials i conservar-los nets i encaixats, i guardar-los en espais on no hi hagi oscil·lacions importants de temperatura ni d'humitat.

Prèviament a la digitalització cal inspeccionar l'estat de conservació de les cintes i decidir la millor manera de passar-les a un altre suport fiable, durable i en la màxima qualitat, tant d'imatge com de so, que sigui possible.

El 27 d'octubre se celebra el Dia mundial del patrimoni audiovisual per conscienciar a tothom de la necessitat de reconèixer la importància dels documents audiovisuals com a part integrant del patrimoni cultural i recordar-la. El lema d'enguany ha estat *Descobriu, recordeu, compartiu*.

Exposició virtual: "De les aigües termals al duralex"

La nova publicació fotogràfica en format pdf que us presentem és un petit resum visual de la transformació que va significar per al nostre país l'arribada del turisme.

Aquest petit resum comença amb el canvi que va suposar per al Principat la construcció de la carretera de la Seu d'Urgell a Andorra l'any 1913.

L'impacte de la carretera va suposar una sèrie de canvis en una societat amb una economia principalment de subsistència, que es va convertir en una societat clarament de serveis, amb la creació de tota una cadena de prestacions i establiments destinats als turistes.

Per elaborar aquesta publicació hem cercat les imatges en diferents i variats

fons fotogràfics de l'Arxiu Nacional d'Andorra. Com és habitual, s'ha utilitzat, en un primer triatge, un volum molt important d'imatges per, de mica en mica, anar delimitant la temàtica fins a arribar a la quantitat final de 64 fotos, dividides en tres apartats:

- Carretera i infraestructures
- Arriben!
- Amb el turisme arriben els contrastos

La publicació està encapçalada per un pròleg de la cap de l'Arxiu, Susanna Vela, en què contextualitza aquest important moment per a la transformació social i econòmica del país.

Esperem que en gaudiu.



ANA / FL - 0173

Seminari: "Els fons documentals del món de l'esport: experiències de treball". Ordino, 3 d'octubre del 2017

El 3 d'octubre passat va tenir lloc a Ordino el seminari "Els fons documentals del món de l'esport: experiències de treball" organitzat per l'Arxiu Nacional amb la Secció d'Arxius de l'Esport (ICA/SPO) del Consell Internacional d'Arxius.

La Secció d'Arxius de l'Esport (ICA/SPO) té l'objectiu de promoure la preservació i l'ús dels arxius i documents vinculats al món de l'esport, com a memòria, com a element que vincula la història d'una societat amb les seves activitats, des del punt de vista social, sanitari, cultural, econòmic, etc.

L'Arxiu Nacional d'Andorra, coneixedor d'aquest valor documental, va coorganitzar aquest seminari per conscienciar sobre la importància d'aquests fons documentals generats per les associacions i els clubs esportius, sense deixar de banda els fons produïts per les actuacions vinculades amb l'esport que genera la mateixa Administració.

Al seminari hi va participar Fina Solà, cap d'Arxiu i Gestió Documental de la Diputació de Barcelona i presidenta ICA/SPO, amb una ponència sobre el



treball que porta a terme la Secció d'Arxius de l'Esport (ICA/SPO). L'arxiver de l'Associació Internacional de Federacions d'Atletisme, Doudou Same, ens va explicar l'experiència arxivística d'aquesta associació. El cap de relacions internacionals dels Arxius Nacionals de Finlàndia, Kenth Sjöblom, va tractar sobre la conservació d'arxius esportius per a la recerca i la cooperació de l'ICA/SPO amb organitzacions d'investigació esportiva. Enric Cobo, cap del Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya, va exposar l'experiència

de l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya en el tractament del fons de la Federació Catalana d'Esports d'Hivern. L'arxiver de Rockland County, Peter Scheibner, va relatar el projecte "El Saló de la Fama de l'Esport" del Comtat de Rockland (USA)". El cap del Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya va presentar el projecte català de recuperació de fons documentals de l'esport: "Fem esport, fem arxiu" i, finalment, Ossi Viita, arxiver de l'Arxiu del Museu de l'Esport de Finlàndia, va resumir l'experiència de treball als arxius del Museu de l'Esport.

En finalitzar el debat es van elaborar les conclusions i propostes següents: conscienciar els clubs i les federacions esportives de la necessitat d'organitzar la seva documentació; conscienciar-los de la possibilitat de dipositar la documentació a l'Arxiu Nacional d'Andorra per assegurar-ne la preservació i difusió; promoure una

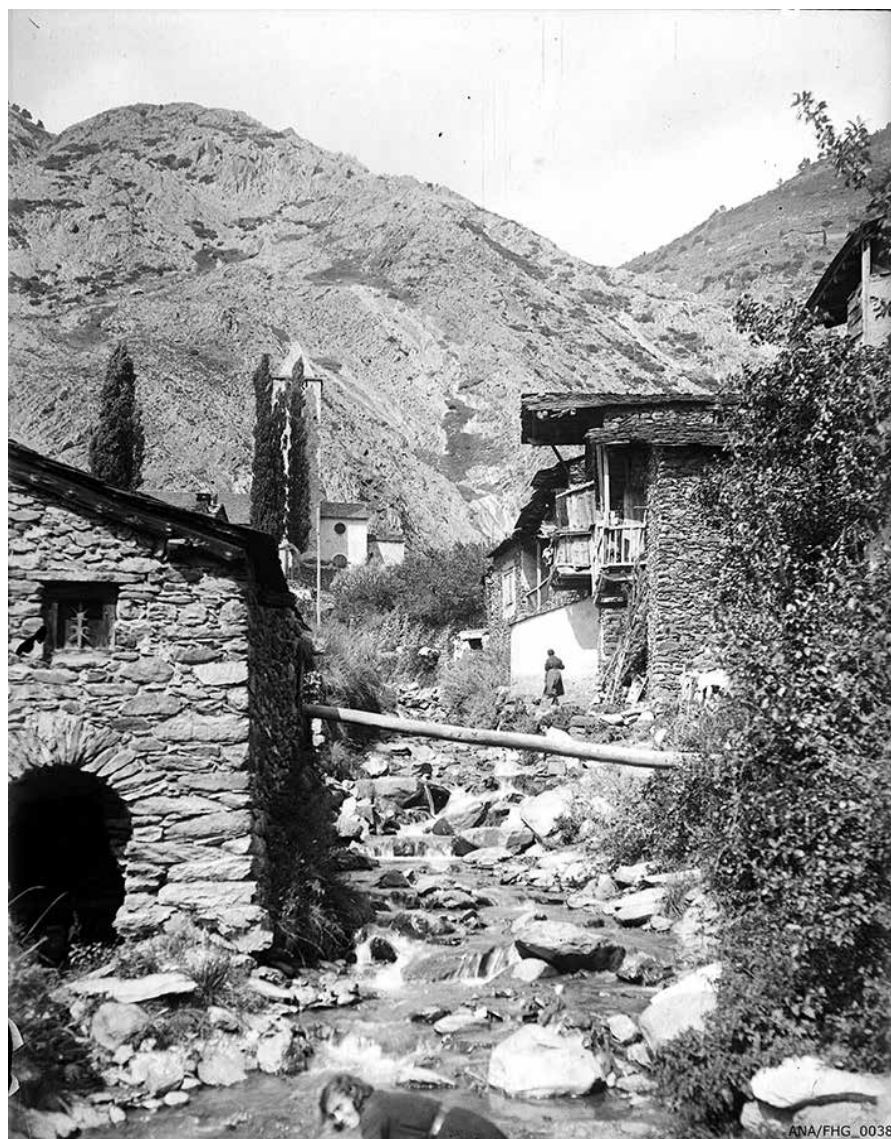
estratègia per recuperar els fons d'arxius de l'esport mitjançant subvencions, campanyes publicitàries de recuperació, etc.; implicar tots els actors: grups de recerca, esportistes, clubs i federacions esportives, el ministeri titular de l'esport, els departaments d'esport de les administracions locals, escoles i universitat, l'Arxiu Nacional d'Andorra,

arxius comunals i periodistes vinculats al món de l'esport; organitzar cursos de gestió documental adreçats al personal administratiu i de gerència de clubs i federacions esportives, i elaborar un manual amb recomanacions en gestió documental.

Organització d'un nou itinerari cultural: "Redescobrint els molins fariners"

El dissabte 30 de novembre passat es va organitzar una visita per alguns molins fariners situats a la Valira d'Orient. L'itinerari, que transcorre per Canillo i Encamp, sorgeix de la curiositat i la recerca de la Sra. Francina Pons Pifarré, qui va començar a interessar-se per la història del molí del Tobira i, finalment, va ampliar el seu estudi i hi va incloure altres molins fariners andorrans. En el seu periple per documentar aquestes petites infraestructures, la Sra. Pons va establir relació amb l'Arxiu d'Etnografia, des d'on se la va animar a treballar en la salvaguarda de la memòria dels darrers moliners. Durant gairebé una dècada, la Sra. Pons ha dedicat molt temps i entusiasme a recuperar documents i relats sobre les moles que van funcionar a les Valls: a qui pertanyien, quin servei oferien i com funcionaven. Un treball rigorós que li ha permès construir una cartografia força exhaustiva sobre la localització d'aquests béns immobles, expressions de les formes de vida de la societat rural de muntanya.

Amb la finalitat de donar a conèixer els fruits d'aquest treball, la Sra. Pons i l'Arxiu d'Etnografia van organitzar un itinerari de redescoberta d'alguns dels molins fariners que encara es poden veure al país: la mola del Tomàs (el Tarter), els molins de Ransol, el molí vell de Canillo i la mola del Guillem (a Encamp). En aquest sentit, cal agrair la col·laboració dels propietaris dels molins del Tomàs i del Guillem, així com també la implicació dels comuns de Canillo



i d'Encamp, que van brindar moltes facilitats en l'organització de la sortida.

La bona acollida de l'itinerari sobre els molins fariners, així com l'interès mostrat per molts ciutadans que no van poder-hi assistir, han animat la Sra. Pons i l'Arxiu Nacional a repetir l'experiència

o organitzar-ne alguna de similar més endavant.

Projecte de col·laboració: "Memòries de la Vall del Madriu-Perafita-Claror"

L'Arxiu d'Etnografia col·labora amb la Comissió de Gestió de la Vall del Madriu-Perafita-Claror en el projecte "Memòries sobre la Vall del Madriu-Perafita-Claror", paisatge cultural inscrit en la llista del patrimoni mundial l'any 2004.

El projecte té com a finalitat crear un fons documental sobre les vivències, la memòria i el patrimoni immaterial de la Vall. Les fonts bàsiques de la història oral són l'individu i el testimoni que aquest proporciona com a subjecte individual i subjecte històric, raó per la qual una compilació de documents de caire

biogràfic sobre el Madriu és una manera més d'aprofundir en el coneixement i la protecció de la Vall.

Els objectius generals del projecte són tres: conèixer els usos tradicionals de la Vall, documentar les formes de vida associades que s'estan transformant o estan desapareixent, i entendre aquests canvis en relació amb el procés de patrimonialització.

El marc de metodològic en el qual s'emmarca el projecte es fonamenta en l'etnografia i la història, i la tècnica

de camp bàsica és l'entrevista en profunditat. El treball preveu entrevistes d'orientació biogràfica a persones relacionades amb la Vall.

L'equip encarregat de dur a terme el projecte està format per Jaume Riba (fotògraf), Alex Tena (realitzador) i Dúnia Ambatlle (filòloga), amb l'assessorament tècnic de l'Arxiu d'Etnografia i la coordinació de Susanna Simon, directora de la Comissió de la Vall del Madriu-Perafita-Claror. Finalment, l'Arxiu Nacional també contribuirà en la conservació i difusió dels materials.

Projecte de col·laboració: "Memòries sobre la construcció de l'avinguda Meritxell"

L'Arxiu d'Etnografia col·labora amb l'Àrea d'Arxiu, Recerca i Patrimoni del Comú d'Andorra la Vella en el projecte de recerca etnogràfica sobre la construcció de l'avinguda Meritxell, un treball de salvaguarda de la memòria històrica.

Una de les missions de l'Àrea d'Arxiu, Recerca i Patrimoni és impulsar estudis encaminats a millorar el coneixement històric i la salvaguarda del patrimoni cultural de la parròquia d'Andorra la Vella. Aquest marc d'actuació empara el projecte "Memòries sobre la construcció de l'avinguda Meritxell". El projecte implica el registre de les vivències de les persones que van participar en el

procés de construcció de l'avinguda Meritxell, un carrer que s'ha convertit en l'expressió material dels inicis del turisme comercial del país.

L'Arxiu d'Etnografia assessora tècnica-ment l'Àrea d'Arxiu, Recerca i Patrimoni en la creació d'un fons documental a partir d'entrevistes a persones diverses que han viscut i han treballat a l'avinguda Meritxell durant les dècades prodigioses del creixement urbanístic i comercial de la segona meitat del segle XX. Dins del Departament de Patrimoni Cultural, l'Arxiu d'Etnografia constitueix una temptativa per avaluar, conèixer i formular una imatge de la vida

comunitària, passada i present. Alguns dels grans temes d'estudi de l'Arxiu d'Etnografia són el sistema agropastoral i l'emergència de nous sectors productius, així com la terciarització d'una economia de muntanya i de frontera, que entronquen plenament amb l'estudi de la salvaguarda de les memòries sobre la construcció de l'avinguda Meritxell que ha impulsat l'Àrea d'Arxiu, Recerca i Patrimoni. Per a la realització de les entrevistes, el Comú d'Andorra la Vella ha contractat l'empresa de producció audiovisual Qucut. Finalment, l'Arxiu Nacional també contribuirà en la conservació i difusió dels materials.

Participació en el projecte d'R+D de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona: "El estudio diacrónico de la literatura popular catalana: fondos inéditos y recursos en la red"

Una tècnica de l'Arxiu d'Etnografia col·labora en el projecte d'R+D de la URV "El estudio diacrónico de la literatura popular catalana: fondo inéditos y recursos en la red". El grup de recerca està dirigit per la Sra. Carme Oriol, catedràtica del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili, i hi participen especialistes en etnopoètica de diverses

institucions de recerca de les terres de parla catalana.

L'objectiu és traçar una història de la literatura popular catalana que doni una idea de conjunt de l'evolució que han tingut els estudis d'aquesta matèria durant un període de temps de gairebé dos segles. D'acord amb aquestes

premisses, la investigació pretén assolir tres resultats rellevants: (1) publicar la *Synthesis of the History of Catalan Folk Literature*; (2) publicar la *Història de la literatura popular catalana*, i (3) fer un *Diccionari de folkloristes* en forma de base de dades consultable en línia.

La línia d'investigació es dirigeix a estudiar els materials inèdits existents en arxius, i l'atenció es fixarà en les variants de contes, llegendes, cançons, etc. Aquest treball de recuperació i de comparació de materials inèdits sobre la literatura

popular en llengua catalana té com a finalitat aprofundir en el coneixement i en la riquesa d'aquest gènere. Cal entendre que l'estudi de la literatura popular és rellevant per entendre la transmissió de valors de la societat.

Subvencions destinades a implantar mesures de conservació integrada, conservació i restauració, i manteniment i millora del patrimoni cultural per al període 2017

Enguany, el Ministeri de Cultura, Joventut i Esports va acordar, el 30 d'agost del 2017, atorgar una subvenció al Comú d'Escaldes-Engordany per portar a terme la digitalització del fons documental del Comú d'Escaldes-Engordany, amb un import de 1.755 €.

El fons documental de l'Arxiu Històric d'Escaldes-Engordany aplega un total de 1451 documents, 10 llibretes i talonaris, 56 llibres i 1 pergami, des del 1475 fins al 1993.

L'any 2011, l'Arxiu Nacional i l'Arxiu Històric d'Escaldes-Engordany van publicar el catàleg de l'Arxiu Històric d'Escaldes-Engordany, el número 4 de la sèrie d'Arxius Comuns.

Un cop digitalitzada la documentació, es podrà consultar a través de la xarxa.



On és?



Sant Pere del Tarter (1930)

Autor: Josep Olivella
Fons: FJO

Novetats bibliogràfiques

BLASCO GINÉ, ARTUR, LOPES, YANNICK
Andorra [Enregistrament sonor] : cançons de vetllades vora el foc

[Andorra], Fundació Privada Artur Blasco (Arsèguel, Alt Urgell) : Societat Andorrana de Ciències : Comú de Canillo : Crèdit Andorrà. 2017. 1 disc sonor ; 1 llibret 64 p.

BATLLE GALLART, CARME

L'aljama de la Seu d'Urgell : una comunitat jueva del Pirineu Català

Barcelona, Ed. Rafael Dalmau, 2016. 246 p.

ESCULIES, JOAN

Josep Fontbernat, conseller de Tarradellas
Barcelona, Fundació Josep Irla, 2017. 232 p.

Festes de Canòlich : Sant Julià de Lòria 2017

[Sant Julià de Lòria], Comú de Sant Julià de Lòria, 2017. s/n

SABATÉ CASELLAS, FERRAN, CALBET CAMARASA, JOSEP M.

Metges de l'Alt Urgell i d'Andorra : Topografia mèdica de la Seo de Urgel (1886)

[Barcelona], Kit-Book Servicios editoriales, 2017. 203 p.

Quaderns d'estudis andorrans volum 10

Andorra, Cercle de les Arts i de les Lletres de les Valls d'Andorra : Fundació Crèdit Andorrà, 2017. 296 p.

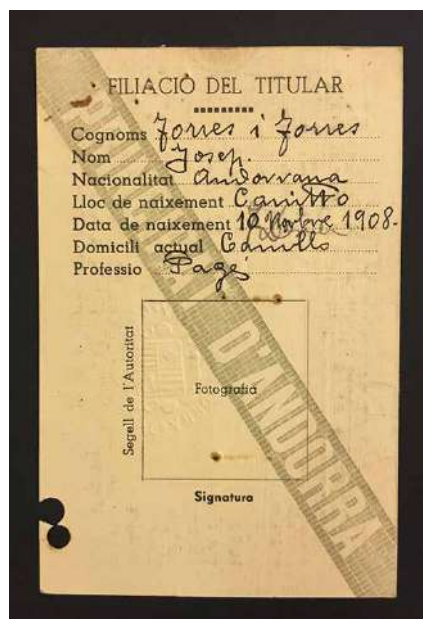
UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI, ARXIU FOLKLORE

Estudis de literatura oral popular = Studies in oral folk literature

Tarragona, URV Publicacions, 2016. 164 p.

Sabíeu què...?

Curiositat



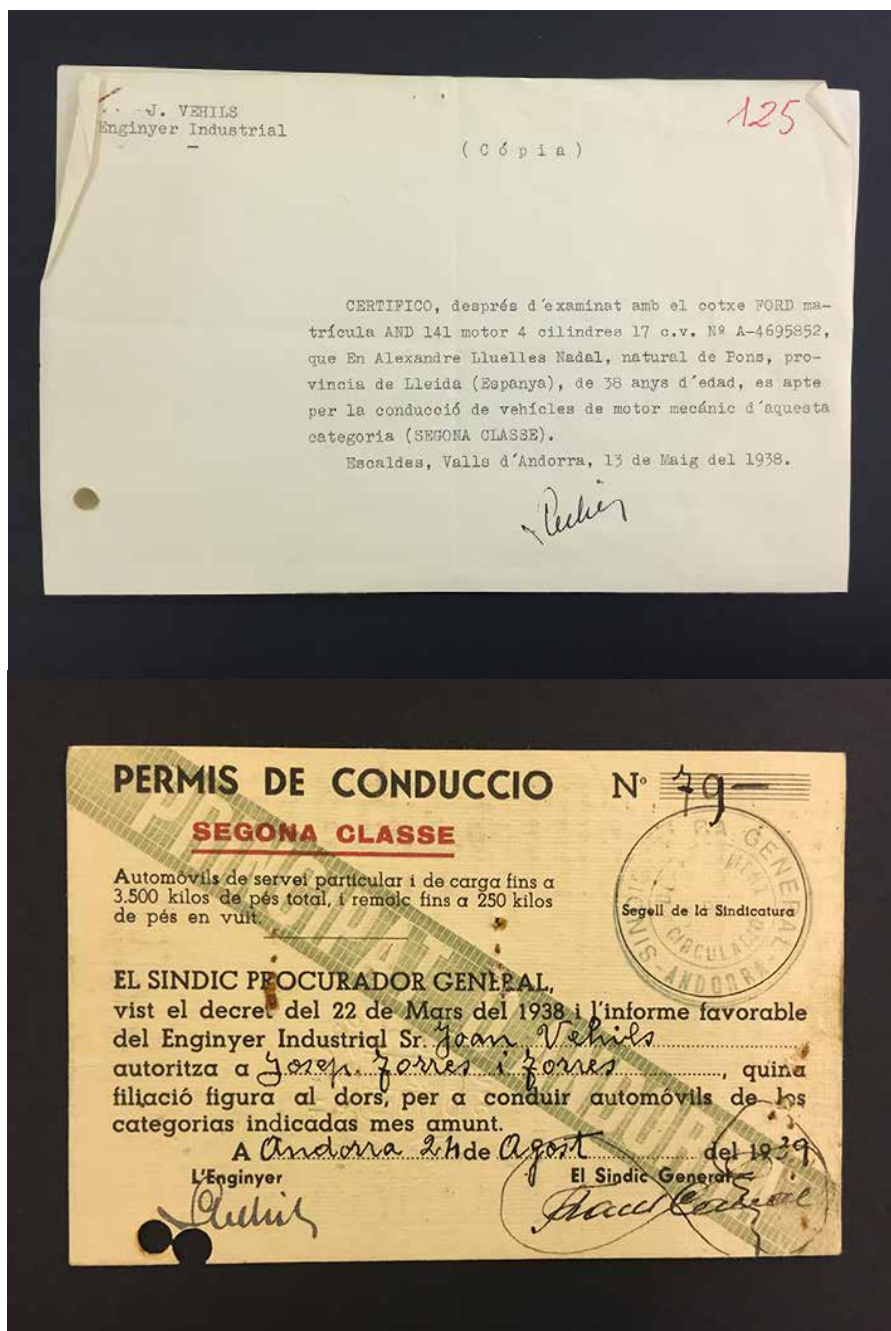
L'expedient de permís de conduir més antic que tenim a l'Arxiu Nacional és el d'Alexandre Lluelles Nadal, amb número 125 i expedit el 13 de maig de 1938?

Als anys 30 i 40, per obtenir el permís de conduir, a part d'aportar el certificat mèdic, els sol·licitants també havien d'aportar un certificat de bona conducta i una fotografia. En molts casos es conserva aquesta fotografia dins de cada expedient.

Una altra curiositat d'aquest registre és, per exemple, que el permís de conduir més antic que es conserva és del 24 d'agost de 1939 i pertanyia a Josep Torres i Torres. No sempre tenim el permís de conduir dins de l'expedient, ja que no era obligatori aportar el caducat per procedir a la renovació. Són pocs els casos on hem trobat el permís junt amb la resta de documentació.

I sabeu de qui era el permís número 1? Pertanyia a Estanislau Puiggrós Comas, tot i que la primera documentació que en conservem és del 1976.

L'arxiu dels permisos de conduir es remunta als anys 30 i continua vigent en l'actualitat.



Què estem preparant

Preparació de l'inventari del fons documental de Sud Ràdio-Ràdio les Valls

El fons documental de Sud Ràdio-Ràdio les Valls (AD ANA, SRV) es va incorporar a l'Arxiu l'any 1993. Aquest conjunt es compon a grans trets de documentació tècnica i administrativa fruit de la gestió i el funcionament de l'emissora que va emetre a Andorra des de l'any 1961 fins al 1981. A més a més també hi ha els enregistraments sonors de molts dels programes, així com una destacable hemeroteca, reculls de premsa i col·lecció discogràfica.

En primer lloc, i per una qüestió de conservació, es va tractar la documentació sonora. Més de 2400 bobines magnètiques en cinta oberta que van des de principis dels anys 60 fins a mitjan anys 80 del segle passat i que contenen programes del polític i músic català Josep Fontbernat, de la locutora Maria Pura Valderain, del col·laborador Roger Rossell, entrevistes amb nens i nenes a les escoles d'Andorra i amb polítics, tertúlies d'actualitat, informatius nacionals i francesos, discursos, celebracions de festes, debats, també de les emissions franceses, publicitat, música i altra programació generalista en llengua francesa. És un important fons radiofònic per seguir l'actualitat de l'època.

Amb motiu d'afavorir l'estudi sobre les ràdios a Andorra s'ha vist la necessitat de posar a disposició dels investigadors la documentació en paper. Durant el 2016 es va planificar l'inici de l'inventari de la documentació en paper que provenia de tres llocs diferents. Per una banda, la documentació del Govern, aleshores Consell General, referent a les gestions amb Sud Ràdio; per l'altra, la documentació administrativa i de l'exercici de l'activitat professional que era a les oficines de les galeries Meritxell a Andorra la Vella; i en tercer lloc, la que provenia de l'edifici del centre emissor al pic Blanc d'Encamp, on consta la documentació tècnica sobre el funcionament de l'emissora.

Després d'identificar clarament els grans blocs documentals en funció de la seva procedència, es prendrà com a estructura bàsica per fer l'inventari la mateixa que per a la documentació de l'antiga Ràdio Andorra, organitzada en quatre grans sèries:

- Centre històric: sèrie que inclourà la documentació que fa referència a la història de l'entitat, els acords i documents fundacionals, la documentació de justícia, els particulars, i l'administració comunal que fa

referència a la creació i instal·lació d'aquesta emissora, Sud Ràdio-Ràdio les Valls.

- Centre tècnic: tota la documentació tècnica referent a la instal·lació de les infraestructures, els muntatges, el funcionament i el manteniment de la maquinària, el control tècnic de l'emissió...
- Centre comunicatiu: tota la documentació fruit de l'exercici de l'activitat comunicativa i radiofònica. Programació, programes, contractes, escaletes, publicitat, clients, contactes, correspondència amb l'audiència...
- Centre empresarial: en aquesta sèrie s'inclourà tota la documentació administrativa referida al funcionament i la gestió de l'empresa. Contractes, actes de reunions, lloguers i compra de material, pressupostos, pagaments, correspondència administrativa, cursos humans...

Els reculls de premsa, el material editat i també la discografia es tractaran a part, així com la documentació sonora produïda per l'emissora que ja ha estat tractada.

Exposició virtual i publicació fotogràfiques

Des de la secció dels fons fotogràfics de l'Arxiu Nacional d'Andorra estem preparant per al 2018:

Exposició virtual

Evolució de l'esquí al Principat.

A través de les fotografies dels fons fotogràfics, volem mostrar l'evolució de l'esquí al Principat.

Publicació en format pdf

Seguint amb el model de l'anterior publicació "Dones i societat", volem fer una reflexió de la figura de les nenes i els nens dins de la societat andorrana, sota el títol de "Joc de nens" volem fer un repàs de la infantesa al nostre país des de finals del S. XIX fins a mitjans del S. XX.

A destacar

Preparació d'una publicació digital sobre Patrimoni cultural immaterial: *Les Festes d'interès cultural*



ANA/ FP-00168

Andorra té un patrimoni cultural de gran riquesa i diversitat. A la contundència i la bellesa de les muntanyes, i al rellevant i extens llegat arqueològic i històric, cal sumar-hi la riquesa de les tradicions i els costums que configuren el patrimoni intangible d'Andorra. El patrimoni intangible o immaterial és una reformulació d'altres conceptes com ara folklore o cultura tradicional, que també abraça noves creacions i manifestacions que emanen de la diversitat i la creativitat que caracteritzen les nostres societats modernes.

Els béns immaterials, com a part del nostre patrimoni cultural, sorgeixen de la interacció amb la natura i la història, generen un sentiment de continuïtat i d'identitat, i promouen la creativitat i el respecte envers la diversitat. Són moltes les expressions culturals que s'han

transmès de generació en generació i que identifiquen la manera de pensar i de fer de les comunitats i els pobles de les nostres valls. Les tradicions orals, les festes, els rituals, l'artesanía i els coneixements i les pràctiques vinculades a la natura en són exemples clars.

Les festes són l'expressió d'aquesta tradició arrelada en el temps. Són celebracions singulars, participatives i d'una gran vitalitat i creativitat. La importància d'una festa va més enllà de la manifestació cultural en si mateixa. La festa és el fruit de la transmissió d'un coneixement i d'unes tècniques que passen d'una generació a l'altra, que la converteixen en un element cohesionador i identitari.

Aquestes característiques i aquests valors van motivar que l'any 2010 el

Govern aprovés la inclusió de quinze festes a l'Inventari General del Patrimoni Cultural com a béns immaterials i com a festes d'interès cultural. Es tracta de quinze festes amb un especial interès cultural.

El criteri principal a l'hora de considerar la inclusió d'aquestes festes a l'Inventari General és que totes constitueixen fites del calendari festiu andorrà, i són especialment interessants—amb matisos diferents en cada cas— pel que fa a la tradició i la vitalitat, així com per la capacitat de crear moments i espais de comunió social.

Des de la inclusió d'aquestes festes a l'Inventari General, s'han promogut accions diverses per sensibilitzar la ciutadania sobre la importància de les festes d'interès cultural, expressions

dinàmiques del nostre patrimoni immaterial i de la nostra identitat. Un pas més per valorar-les és elaborar una publicació digital que té com a finalitat principal donar a conèixer la riquesa i la diversitat del patrimoni festiu andorrà a través de les quinze festes, reconegudes pel seu interès cultural.

Per dur a terme el projecte de difusió, l'Arxiu Nacional compta amb la periodista Rosa Burgos, l'empresa de producció audiovisual Qucut i l'Arxiu d'Etnografia, que n'assumeix la coordinació.

La publicació que preparem permetrà aprofundir en el coneixement d'aquestes quinze festes d'interès cultural i en la riquesa del nostre patrimoni immaterial.

1. Cavalcada de Reis d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany
2. Escudellades populars i Encants de Sant Antoni
3. Carnaval d'Encamp
4. Arlequins del Carnaval de Canillo

5. Caramelles d'Ordino i de Sant Julià de Lòria
6. Aplec de la Mare de Déu de Canòlich
7. Falles de Sant Joan d'Andorra la Vella
8. Benedicció de les Guardes Comunes de Setúria
9. Roser d'Ordino
10. Benedicció de vehicles de Sant Cristòfol d'Anyós
11. Diada de Santa Anna de la Festa Major d'Escaldes-Engordany
12. Festa Major de Sant Julià de Lòria
13. Aplec de la Mare de Déu de Meritxell
14. Fira del bestiar de Canillo
15. Fira-concurs d'Andorra la Vella

Finalment, la publicació digital farà èmfasi en una de les festes: les Falles de Sant Joan d'Andorra la Vella. El dia 1 de desembre del 2015, la Unesco va incloure la celebració de les Falles d'Andorra la Vella en la llista representativa del patrimoni cultural immaterial de la humanitat, com una de les festes de la candidatura multinacional de les Festes del foc del solstici d'estiu als

Pirineus (falles, haros i brandons). La candidatura ha estat impulsada pel Govern d'Andorra, amb la participació dels governs de França i Espanya, i la integren 63 pobles: 34 francesos, 17 catalans, 9 aragonesos i 3 andorrans. La candidatura promou valors com ara la solidaritat, l'hospitalitat, la transmissió intergeneracional i el reforç del sentit de pertinença, identitat i continuïtat de les comunitats interpirinenques.

Cal dir que, actualment, l'Arxiu d'Etnografia està desenvolupant un treball de sensibilització a les escoles per donar a conèixer les expressions immaterials de la nostra cultura i crear consciència sobre la importància que tenen. També es continua avançant en el procés de documentació d'altres expressions culturals i festivitats d'Andorra, per valorar si n'hi ha d'altres que podrien formar part del nostre patrimoni cultural immaterial.

Nous fons ingressats

Quaranta-vuit unitats de vídeo de la productora Sovitel van ser dipositades a l'Arxiu Nacional el mes de febrer del 2017. L'inventari i catalogació s'ha finalitzat l'octubre d'aquest mateix any

Tot i que la productora va funcionar des de l'any 1984 fins avui dia, aquest fons propietat del senyor Josep Antoni Matute conté documents des de l'any 1968 fins al 1999. Va produir diferents materials audiovisuals en col·laboració amb alguna de les altres televisions privades, Antena 7TV i VTR7, i també per encàrrec.

Conté principalment documentació audiovisual dels anys 80 i 90 del segle passat i les imatges esdevenen el testimoni de diferents accions culturals, polítiques i esportives, com, per exemple, la celebració de l'escudella

de Sant Antoni, actuacions de l'Esbart Santa Anna, diades assenyalades com la diada de Sant Miquel d'Engolasters o la trobada dels coprínceps de l'octubre del 1993, diferents celebracions de l'Institut Andorrà d'Estudis Musicals, obres de teatre de la companyia d'Andorra la Vella Els Emprius, homenatges, fires i imatges de diversos esdeveniments assenyalats. La consulta és lliure per als investigadors i usuaris de l'Arxiu sempre que l'estat de conservació dels originals ho permeti. Les còpies i reproduccions estan subjectes a la Llei de drets d'autor i a les condicions particulars que ha establert el propietari.

El dipòst de fons de casa Tit de Pal

L'Arxiu Nacional d'Andorra compta amb un nou fons familiar i patrimonial.



El 23 de juny passat es va dipositar a l'Arxiu Nacional d'Andorra el fons de **casa Tit de Pal (AD ANA, TIT)**. D'origen familiar, compta amb 139 documents en paper. La informació que conté, generada entre 1819 i 1977, és el resultat de l'activitat quotidiana de la família i de l'administració del seu patrimoni.

És el segon fons familiar del poble de Pal que ingressa a l'Arxiu Nacional d'Andorra aquest any.

La parròquia de la Massana, amb 15 fons, apareix com la més important en quant a nombre de fons familiars i patrimonials

dipositats a l'Arxiu Nacional d'Andorra.

Col·laboracions

Darrer treball de recerca de temàtica andorrana. Modalitat Cebrià Baraut Obiols, 2015. Pau Castell



Per commemorar el centenari del naixement del pare Cebrià Baraut volem donar veu a alguns dels becats amb els ajuts Cebrià Baraut, que atorga l'Arxiu Nacional d'Andorra des de l'any 2000.

La darrera beca Cebrià Baraut es va lliurar l'any 2015; va ser atorgada a Pau Castell pel projecte Per purgar les valls de tan pèssimes dones: projecte d'investigació històrica multimèdia sobre la cacera de bruixes a Andorra.

I amb ell hem parlat una estona:

Quina és la vostra formació acadèmica?
Soc doctor en Història per la Universitat de Barcelona, especialitzat en Història Medieval i Moderna.

Com us vàreu assabentar de la beca Cebrià Baraut, que atorga l'Arxiu Nacional d'Andorra?

Gràcies a la difusió de la convocatòria a la xarxa.

Quin va ser el vostre treball i, un cop fet, quina és la valoració que en feu? Vàreu trobar facilitats en l'accés a les fonts

documentals?

El treball encara està en fase de finalització i es presentarà en breu. Consisteix en una recerca sobre la cacera de bruixes a Andorra a partir de la rica documentació conservada a l'Arxiu Nacional, i inclou una proposta de divulgació multimèdia a partir d'un mapa interactiu de les Valls d'Andorra que farà accessible tota la informació relativa als processos, les acusades, les sentències, els llocs d'aquellarre, etc., durant els més de dos-cents anys de persecució antibruixesca en aquest territori pirinenc.

Què és el que us va resultar més complicat i què és el que us va resultar més amable?

Sens dubte el més complex ha estat la creació i implementació de la base de dades i la pàgina web on anirà allotjada tota la informació, una feina per a la qual hem comptat amb els serveis d'un tècnic informàtic expert en aquest àmbit. En canvi, la tasca pròpiament històrica i paleogràfica de recerca d'arxiu, transcripció i redacció de textos (que és de fet aquella en què estem especialitzats) ha estat molt més fluida.

Considereu que va ser útil l'execució del projecte? N'heu tret algun rendiment acadèmic, intel·lectual o professional?

La utilitat del projecte de cara a valorar el patrimoni andorrà em sembla innegable, i es farà palesa un cop es publiquin els resultats i es faci accessible l'eina multimèdia al gran públic. D'altra banda, la documentació andorrana sobre cacera de bruixes no té paral·lel en la resta de

territoris veïns, fet que ja ha despertat l'interès de la historiografia estrangera.

Heu continuat en aquest àmbit d'estudi, recerca o treball? Sabeu si algú altre (també) ho ha fet?

Segueixo treballant en el tema de la bruixeria i la cacera de bruixes a Europa, tema al qual vaig dedicar la tesi doctoral (on ja s'inclou força documentació andorrana) i que representa l'àmbit principal de la meua recerca com a historiador.

A què us dediqueu professionalment en l'actualitat?

Em dedico a la recerca i a la docència universitària al Departament d'Història i Arqueologia de la Universitat de Barcelona, on treballo actualment de professor associat. També em dedico professionalment a la història fora de l'àmbit acadèmic, desenvolupant projectes de recerca per a diverses institucions públiques i privades.

Què diríeu a la gent (estudiants, estudiosos, docents...) per animar-los a fer recerca?

Per desgràcia, la recerca encara no gaudeix a casa nostra d'un reconeixement i un finançament equiparables als de la resta de països del nostre entorn. Tanmateix, la recerca en història ha estat per a mi un camí professional i vital que m'ha aportat una enorme gratificació personal, i per tant recomanaria a qualsevol persona que comparteixi aquesta passió pel passat que tiri endavant en aquest àmbit malgrat les dificultats.